

והי עובדה מכרעת שיש להתמודד עימה — לא רק בזירה הפוליטית, אלא גם בכל הזירות האחרות של חיינו הלאומיים. מה שקורה עתה למערך — שלא לדבר על תנועת-השלום ושאר שרידי "ארץ-ישראל היפה" — הוא סימפטום לשינוי מכריע במיבנה הדמוקרטי של המדינה. זהו תהליך שלא התחיל אתמול, ולא יסתיים מחר. באסיפת-המערך בפתח-תיקוה יצא מאלמוניותו צעיר תימני בשם הרצל חנוכה. הוא פשט את חולצתו, רכב על גב רעהו וצרח: "בגין! בגין!" הוא עשה תנועה "מזרחית". סביבו נופפו אנשים כמהו אגרופים, ואולי גם סכינים (התצלומים אינם ברורים די צורך).

לאחר מכן הודיע בטלוויזיה, בתשדיר של הליכוד, כי לא התכוון כלל לחבל בהופעתו של שימרון פרס, אלא רק למחות על כך שראש-העירייה, איש-המערך, קיפח את מישפחתו.

על כך הגיב המערך, בתשדיר-בכירות משלו, בליגלוג. אם אתה רוצה למחות על מעשי ראש-העירייה, מה אתה עושה תנועות "מזרחיות" כלפי פרס, ומשתיק אותו בצעקות "בגין! בגין!"?

המערך לא הבין את כל העניין. חנוכה פעל מתוך דחף פנימי עמוק. הוא השמיע את מחאת "ישראל השנייה-לשעבר" כולה. נגד ישראל הראשונה-לשעבר, נגד המימסד הלבן, נגד עולם של ראש-עיריית ומנהיגים ועיתונאים וסופרים ומפקדי-מישטרה ושופי-טיף, שכולם אשכנזים.

הוא הפריע לפרס, מפני שפרס הוא המערך, והמערך מסמל את המעמד האשכנזי השדומ. והוא צעק "בגין! בגין!" מפני שבגין הוא כיום הסמל הפולחני העליון של המהפכה הספרדית.

אבו־בגין ואבו־חצירא

מה? האמנם? איך זה יתכן? האם אין כאן טעות?

מנחם בגין, בנו של לבלר-קהילה בעיירה פולנית שכוחת-אל, ששום מארוקאי הגון כלל אינו מסוגל לבטא את שמה (נסה אתה: ברסטליטובסק) — הוא-הוא מנהיג המארוקאים? העולה החדש מפולין, שצבר (אשכנזי) אמיתי כמו עמוס עוז רוחש בו עמוק לחיתוך-הדיבור שלו — הוא-הוא מנהיג המהפכה של התימנים והעיראקים? האם זה סביר? האם זה הגיוני?

לא, אין זה סביר.

אבל זה כך.

וזהו עובדת-היסוד של מציאות ימינו, שאני מציע להרהר בה היטב.

אהרון אבו־חצירא הרים את נס המרד, בשם המדוכאים בארץ ובעל-הקאזינו בשווייץ. ומצא לפתע כי הדגל אינו מתנופף. הרוח השתנתה.

רוח חדשה מגשבת בארץ מצפון וממזרח — תחילה ממתחמי-הטילים בביקעת-הלבנון, ולאחרי-מכן מחורבות הכור הגרעיני ליד בגדאד. הרוח הביאה עימה ריח של מילחמה, של פטריטיזם, של אבקי-שריפה, של שינאת-הערבים.

כאשר עלה הריח הזה באפס של המוני העולים ממארוקו ומתוניס, מתימן ומעיראק, הם חרדו מצעוק "אבו־חצירא! אבו־חצירא!" הקריאה היא "בגין! בגין!"

הזרם המתפרץ של המהפכה הספרדית לא נעצר באותו רגע. הוא רק שינה את האפיק.

נקודה חשובה ביותר להכנת המתרחש היא זו: הרמגומה אינה תהליך הדיסטרני. יש בה שני צדדים: האיש הרמגומג וההמון הרמגומג (אם מותר לאמר כך).

כאשר הרמגומג עומד על המירפסת שלו ומקלל את העולם, לקול תרועתו הפרועה של ההמון המשולהב, יש קשר נפשי עמוק בין שני הצדדים. אין זה ברור כלל מי מדבר. לכאורה, מדבר המנהיג אל ההמון. אך למעשה נסחב המנהיג על גלי האורגומה המילולית שלו. לא יכולת לעצור. הוא אומר להמון מה שההמון רוצה לשמוע. הוא זקוק לתרועת המיפלצת רבת-הראשים שלרגליו, ומוכן להגיד את הכל כדי לבוא על סיפוקו.

אפשר לאמר: ברעגים אלה אין הרמגומג אלא משמש פה להמון. לא הוא מדבר, אלא קול ההמון מדבר מתוך גרונו.

הידיים המתנופפות באוויר הם ידיו של העודה מברסטליטובסק. הקוד הוא קולו של ההמון, השונא את הוויזיוזים.

השינאה העצמית

ש לאתר את התופעה הזאת, כדי שלא לשגות בהכללות מוטעות.

לא כל הציבור המכונה "ספרדי" הוא לאומני-קיצוני, שונא-ערבים. יש בקירבו דמויות גדולות כמו אליהו אלישר, שפעלו כל חייהן למען הבנה בין שני העמים. יש בו הומאניסטים ויש בו שמאלנים, ומאידך, יש ציבור גדול מאוד של עולים מאר-צות אירופה, המודחים לחלוטין עם כל התשפוכת הבנינית: העולם כולו נגדנו, כל הגויים מנוולים, יאנוש מחכה לאסד, כל הערבים זוממים להשמידנו. לא על כך מדובר.

מדובר על תופעה עמוקה של החברה הישראלית, אולי אחת התוֹ פעות העמוקות והחמורות ביותר של ההווייה הישראלית ביבולה: השינאה התהומית של העולים מארצות-ערב לכך דבר ערבי, הקנאות הזאומנית שזוהת-הרסן של בני "עדות המזרח".

אלה לא הומצאו על-ידי בגין. זמן רב לפני שהגיע כבר מאמר בית-ר ואצל הד עמוק בשכונת-המצוקה של פלשתנה (א"י).

כבר דיברנו לא פעם על שורשיה של תופעה זו, הנראית על פניה בלתי-הגיונית לחלוטין.

אין לה כל קשר עם הסבלות שסבלו היהודים, כביכול, בארצות-ערב. בשום ארץ ערבית לא עבר על היהודים מה שעבר על יהודי רוסיה, פולין ואוקראינה, שסבלו במשך מאות בשנים מפוגרומים ומקוזאקים, מהמאה השחורה ומאנדקים, עד שמולדתם הפכה בית-קברות אחד גדול בימי השואה. ובכל זאת, אין בקרב העולים מארצות אלה שמץ של שינאה להן, כפי שינאה בלב העולים מארצות-ערב. אצל הרוסים יש נוס' סלגיה רבה לרוסיה, הם שרים בחזוניה שיריים-רוסיים, הם מתנגדים, לכל היותר, למישטר הקומוניסטי. והפולנים יכולים להזדהות עתה בנאוה עם לך ואלוה והאפיפיר. הסכסכ-השלום עם מצריים, הישגה העיקרי של ממשלת-בגין, לא שינה שינאה זו במאומה. המצרים פשוט הוצאו (ומית) מן הכלל. שאר הערבים נשארו שונאים כפי שהיו. אם יאמץ לעצמו בגין זמור בגלוי את תורת "הרב" מאיר כהנא — גירוש כל הערבים מהמרחב שבין הילוס והפרת, מוות לשוכבים עם נערות יהודיות, חוקי-נירנברג לערבים, מאסר לפורנגוראפים ולחומיסטסכולאים ולמתירנים ולשאר הבוגדים — יריע לו הקהל כפליים.

אין ספק: זוהי ריאקציה של שינאה-עצמית.

סידרום רוכבי-האופניים

ציבור מושפל ומדוכא נוטה לאמץ לעצמו את המושגים הערכיים של המשפיל והמדכא. הציונים האשכנזיים אימצו לעצמם, למעשה, את מושגי האנטי-שמשים האירופיים, ועל כן חלמו על ישראל חדש, גבה-קומה ותכול-עיניים, הדומה להפליא ל-היה

אמת

נציג המימסד האשכנזי: שיגעון פרס בפתח-תיקוה

הבלונדית" של ניצשה. ואילו בני "עדות-המזרח" אימצו לעצמם את המושגים של המעמד השליט האשכנזי. על פיהם, כל מה שבא מן המערב הוא תרבותי ודגול, כל מה שבא מן "המזרח" הוא בזוי ופרימיטיבי.

מושגים אלה באו להצדיק את קיפוח עולייה "מזרח", ואת הפריי-בינגיות של המעמד האשכנזי.

לכאורה היו בני "עדות המזרח" צריכים להתקומם נגדם — שהרי מי שבז לשפה הערבית ולחיתוך-הדיבור הגרוני שלה, בו בהכרח לכל העולים מארצות-ערב, להם ולצאצאיהם. מי שסבור כי המוסיקה הערבית דומה ליללת-חתולים, בו לכל מי שמוסיקה זו טבועה בדמו. מי שבז למורשת התרבותית הכבירה של האיסלאם (בו שנוער בבר-רות התומית) גזור על המורשת התרבותית של "עדות-המזרח" מעמד של "פולקלור" משעשע, המעורר רחמים סמויים, מין מיימונה מתמדת.

אבל בני "עדות-המזרח", שלמדו מילדותם בארץ לבזו לתרבותם ולסינגונם, שעברו כאן תהליך של פרולטריוזיה-שלי-סמרטוטים בגוף וברוח, אינם מסוגלים להתקוממות כזו את נגד הבזים לתרבות המזרחית. הם מעבירים את הבזו אל הערבים, ומזדהים עם הלאומנות היהודית הקיצונית, שבה הם רואים סולם לעלייה מתוך תהום ההשפלה.

בהצטרפם לעסיה-האדונים, לגזעיה-העליון, לאומה הנבחרת, הם יוצי-אים — כך נדמה להם — מכור ההשפלה. בבחינת: "אני שונא את הערבים, משמע שאיני דומה להם. אני שונא את הערבים, משמע שאני שייך לתרבות העליונה."

הלאומנות הקיצונית היא, על כן, חלק מן המצב החברתי-נפשי שבה נתונים בני "עדות-המזרח", סימפטום מובהק של מחלה ישראלית. אין היא באה מן החוץ, מעולם היחסים שבין ישראל והעולם הערבי, אלא מכפנים, מתחלואי החברה הישראלית עצמה.

זהו לקח אנרשי עצוב ונדשן: מי שמושפל רוצה להשפיל אחרים. מי שמתוייחסים אליו כאל ציבור נחות זקוק לציבור נחות עוד יותר. זהו הסינדרום של "רוכבי-האופניים" — כאשר הגב שלך כפוף למעלה, אתה רומם למטה.

בגלל צירוף של נסיבות היסטוריות, מנחם בגין הוא מנהיג ההמונים האלה. הרמגומה הלאומנית שלו, היונקת ממקורות דלוחים שונים לגמרי, עונה על משאת-נפשם. נוצרה סימביוסיס מושלמת בין שרירי הלאומנות המזרח-אירופית ובין "המהפכה הספרדית" בארץ.

נוצרה גם סימביוסיס מושלמת בין שתי תכניות שונות לגמרי: לדפוק את הערבים ולדפוק את פמל המימסד הלבן, המערך. ההמון צועק "בגין מלך ישראל!" אך כוונתו הוא "בגין מלך עדות-המזרח".

מובן שזוהי מהפכת-נפל. בגין יכול להיות, לכל היותר, שליט-מעבר בדרך להשתלטות בני "עדות-המזרח". בינתיים הוא מנחיל את כל עמדות-המפתח לאשכנזים אחרים, למיליונרים אחרים. יעקוב מרידור אינו מבטא את המצוקות והמאווים של בני "עדות-המזרח" יותר מאשר נסים גאון, הרוכב על גל זה בגלוי.

אולי אפשר לאמר כי עדיית-הליכוד, כסימפטום היסטורי, היא מעין "מהפכת פברואר" של המהפכה הספרדית, ואילו "מהפכת אוקטובר" תלכש, בכוא העת, צורה אחרת לגמרי.

האם חייבת מהפכה זו להיות הרסנית? האם נגזר על החברה הישראלית להתבקע? האם יכולה המהפכה להיות לכוח חיובי, יצרני ובונה? מי הדרך אמיתית לשיחורר ציבור "הספרדי" מכלי הקיפוח וההשפלה?

על כך בהמשך סידרה זו.